Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

30. maj 2013 *

»Artikel 107, stk. 1, TEUF — statsstøtte — begrebet »statsmidler« — begrebet »kan tilregnes staten« — landbrugsbrancheorganisationer — anerkendte organisationer — fælles foranstaltninger truffet af disse organisationer i erhvervets interesse — finansiering ved hjælp af bidrag indført frivilligt af de nævnte organisationer — administrativ retsakt, som gør disse bidrag obligatoriske for samtlige erhvervsdrivende i den berørte landbrugsbranche«

I sag C-677/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Conseil d'État (Frankrig) ved afgørelse af 28. november 2011, indgået til Domstolen den 29. december 2011, i sagen:

Doux Élevage SNC,

Coopérative agricole UKL-ARREE

mod

Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche, de la Ruralité et de l'Aménagement du territoire,

Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz, og dommerne A. Rosas, E. Juhász (refererende dommer), D. Šváby og C. Vajda,

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: fuldmægtig V. Tourrès,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 15. november 2012,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Doux Élevage SNC ved avocats P. Spinosi, M. Massart og D. Lechat

— Coopérative agricole UKL-ARREE ved avocat P. Spinosi

* Processprog: fransk.

— Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF) ved avocats H. Calvet, Y. Trifounovitch, C. Rexha og M. Louvet

— den franske regering ved E. Belliard samt ved G. de Bergues, J. Gstalter og J. Rossi, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved B. Stromsky og S. Thomas, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 31. januar 2013,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 107, stk. 1, TEUF om statsstøtte, nærmere bestemt fortolkningen af begrebet »statsmidler« i denne bestemmelse.

2 Anmodningen er fremsat inden for rammerne af en tvist mellem de to selskaber Doux Élevage SNC og coopérative agricole UKL-ARREE, der beskæftiger sig med landbrugsproduktion og kalkunopdræt, på den ene side, og de kompetente administrative myndigheder, på den anden side, vedrørende lovligheden af sidstnævntes afgørelse, hvorved en aftale indgået af den repræsentative brancheorganisation på det nævnte område, som indfører et bidrag med henblik på finansiering af fælles foranstaltninger truffet af denne organisation, er blevet udvidet til at gælde og gjort obligatorisk for samtlige erhvervsdrivende i den nævnte branche.

Fransk ret

3 Lov nr. 75-600 af 10. juli 1975 om landbrugsbrancheorganisationer (JORF af 11.7.1975, s. 7124) har indført et samarbejde i nævnte branche i den forstand, at de forskellige erhvervsorganisationer, under ét kaldet »brancher«, der er de mest repræsentative for landbrugsbranchen, kan danne en branchesammenslutning. Bestemmelserne i denne lov er blevet kodificeret ved code rural et de la pêche maritime (den franske lov om landbrug og fiskeri, herefter »code rural«), hvis relevante bestemmelser gengives nedenfor i den udgave, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen.

4 Artikel L. 611-1 bestemmer:

»Conseil supérieur d'orientation et de coordination de l'économie agricole et alimentaire [det øverste råd for orientering og koordinering vedrørende landbrugs- og fødevareøkonomi], der består af repræsentanter for de berørte ministre, for landbrugsproduktion, forarbejdning og markedsføring af landbrugsprodukter, for håndværk vedrørende og uafhængig handel med fødevarer, for forbrugere og godkendte miljøbeskyttelsesforeninger, for landbrugsejere, og for fagforeninger for lønmodtagere i landbrugs- og fødevarebranchen, deltager i definitionen, koordineringen, gennemførelsen og vurderingen af politikken for orientering og organisering af markederne.

Dets kompetence omfatter al landbrugsproduktion, al produktion af landbrugsfødevarer, al landbrugsindustri og skovbrugsproduktion.

[…]«

5 Artikel L. 632-1 fastsætter:

»I. – De sammenslutninger, som på eget initiativ er dannet af de erhvervsorganisationer, der er de mest repræsentative for landbrugsproduktion eller i givet fald for forarbejdning, markedsføring og distribution, kan anerkendes som brancheorganisationer af den kompetente administrative myndighed efter samråd med Conseil supérieur d'orientation et de coordination de l'économie agricole et alimentaire, enten på nationalt plan eller for et produktionsområde, en bestemt vare eller varegruppe, såfremt de har til formål, bl.a. ved indgåelse af brancheaftaler, på samme tid at:

— definere og fremme kontraktmæssige initiativer blandt deres medlemmer

— medvirke til forvaltningen af markederne gennem en forhåndsundersøgelse af markederne, gennem en bedre tilpasning af produkterne på det kvantitative og kvalitative plan og ved markedsføring heraf samt

— styrke fødevaresikkerheden, navnlig ved produkternes sporbarhed, hvilket vil være i brugernes og forbrugerens interesse.

Brancheorganisationerne kan ligeledes forfølge andre mål, såsom at:

— fremme opretholdelsen og udviklingen af branchens økonomiske potentiale

— fremme udviklingen af varernes værdi i egenskab af andet end fødevarer

— deltage i internationale udviklingstiltag

[…]

II. – Der kan kun anerkendes en enkelt brancheorganisation pr. produkt eller pr. produktgruppe. Når en brancheorganisation er anerkendt på nationalt plan, udgør de regionale brancheorganisationer udvalg under denne nationale brancheorganisation, som repræsenterer dem.

[…]«

6 Artikel L. 632-2-I fastsætter:

»Anerkendes kan alene de brancheorganisationer, hvis vedtægter udpeger en mæglingsinstans med henblik på de tvister, der kan opstå mellem de erhvervsorganisationer, der er medlemmer heraf, vedrørende anvendelsen af brancheaftaler […]

De anerkendte brancheorganisationer kan høres om branchespecifikke anvisninger og politiske foranstaltninger, der berører dem.

De medvirker til at gennemføre national og fællesskabsretlig økonomisk politik, og de kan begunstiges ved tildeling af offentlig støtte.

De kan inddrage organisationer, der repræsenterer forbrugere og lønmodtagere i virksomheder inden for branchen, som medlemmer med henblik på at sikre en god udøvelse af deres opgaver.

Conseil d'État fastsætter ved dekret betingelserne for anerkendelse og tilbagetrækning af anerkendelse af brancheorganisationer.«

7 Artikel L. 632-2-I, stk. 3, er blevet ophævet som følge af vedtagelsen af loi nº 2010-874 de modernisation de l'agriculture et de la pêche af 27. juli 2010 (lov om modernisering af landbrug og fiskeri, JORF af 28.7.2010, s. 13925), efter de faktiske omstændigheder i hovedsagen.

8 Artikel L. 632-2-II har følgende ordlyd:

»Aftaler, som er indgået i en af de brancheorganisationer, der er anerkendt i forhold til et specifikt produkt […], og som har til formål at tilpasse udbuddet til efterspørgslen, må ikke indebære konkurrencebegrænsninger [...]

Disse aftaler vedtages enstemmigt af de erhverv, der er medlemmer af brancheorganisationen, i henhold til bestemmelserne i artikel L. 632-4, stk. 1 […]

Disse aftaler meddeles, så snart de underskrives, og før de træder i kraft, til landbrugsministeren, økonomiministeren og konkurrencemyndigheden. En meddelelse om indgåelsen af sådanne aftaler offentliggøres i *Bulletin officiel de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes* (meddelelse om konkurrence- og forbrugerforhold samt bekæmpelse af svig).

[...]«

9 Artikel L. 632-3 lyder som følger:

»Anvendelsesområdet for aftaler, der indgås inden for rammerne af en anerkendt brancheorganisation, kan helt eller delvist udvides af den kompetente administrative myndighed for en afgrænset periode, når aftalerne ved hjælp af standardaftaler, sæsonaftaler og fælles foranstaltninger, eller foranstaltninger, der tjener en fælles interesse i overensstemmelse med almenhedens interesser og er forenelige med reglerne om den fælles landbrugspolitik, har til formål at fremme:

1º Kendskabet til udbud og efterspørgsel.

2º Tilpasningen og reguleringen af udbuddet.

3º Anvendelsen under statskontrol af regler om markedsføring, priser og betalingsbetingelser. Denne bestemmelse finder ikke anvendelse på skovbrugsprodukter.

4º Varernes kvalitet: Med henblik herpå kan aftalerne bl.a. fastsætte, at der skal udformes og iværksættes regler for kvalitet, for definition, for emballage, for transport og udseende om nødvendigt til og med detailhandelsleddet. For kontrollerede oprindelsesbetegnelser kan disse aftaler bl.a. fastsætte, at der skal iværksættes procedurer for kvalitetskontrol.

5º Forbindelserne mellem de forskellige brancher inden for den pågældende sektor bl.a. ved at udarbejde af tekniske standarder, programmer for anvendt forskning, forsøgsvirksomhed og udvikling og ved at investere i disse programmer.

6º Information vedrørende brancherne og varerne samt markedsføring heraf på de indenlandske og udenlandske markeder.

7º Fælles tiltag med henblik på at bekæmpe de risici og usikkerhedsmomenter, der er forbundet med produktionen, forarbejdningen, markedsføringen og distributionen af landbrugs- og fødevarer.

8º Bekæmpelse af skadelige organismer som omhandlet i artikel L. 251-3.

9º Udviklingen af varernes værdi i egenskab af andet end fødevarer.

10° Deltagelse i internationale udviklingstiltag.

11° Udviklingen af aftalemæssige forhold mellem medlemmerne i erhverv, der er repræsenteret i brancheorganisationen bl.a. ved i standardaftaler at indsætte klausuler om engagement, prisfastsættelsesmetoder, leveringsplaner, kontraktvarighed, princippet om mindstepris, regler for ændring af salgsvilkår i tilfælde, hvor der er store udsving i priserne på landbrugsråvarer, og om foranstaltninger til mængderegulering med henblik på at tilpasse udbuddet til efterspørgslen.«

10 Som følge af vedtagelsen af lov nr. 2010-874 af 27. juli 2010 har denne artikel L. 632-3 fået følgende ordlyd:

»Anvendelsesområdet for aftaler, der indgås inden for rammerne af en anerkendt brancheorganisation, kan helt eller delvist udvides af den kompetente administrative myndighed for en afgrænset periode, når de fastsætter fælles foranstaltninger eller foranstaltninger, der tjener en fælles interesse i overensstemmelse med almenhedens interesser og er forenelige med EU-retten.«

Resten af denne artikels tidligere ordlyd er blevet ophævet.

11 Artikel L. 632-4 fastsætter:

»Udvidelsen af anvendelsesområdet for sådanne aftaler forudsætter, at de erhverv, der er repræsenteret i brancheorganisationen, enstemmigt vedtager bestemmelser herom. For så vidt angår aftaler, som kun vedrører en del af de erhverv, der er repræsenteret i brancheorganisationen, er alene disse erhvervs enstemmige vedtagelse dog tilstrækkelig, såfremt der ikke rejses indsigelse fra noget andet erhvervs side.

[...]

Når en udvidelse er vedtaget, er de således fastsatte foranstaltninger obligatoriske i det berørte produktionsområde for alle medlemmer af de erhverv, der indgår i denne brancheorganisation.

Den kompetente myndighed træffer afgørelse om den anmodede udvidelse inden for en frist på to måneder at regne fra modtagelsen af brancheorganisationens anmodning. Hvis myndigheden ikke har meddelt sin afgørelse inden for denne frist, anses anmodningen for imødekommet.

Afgørelser om afvisning af udvidelse skal være begrundede.«

12 Artikel L. 632-6 bestemmer:

»De anerkendte brancheorganisationer, nævnt i artikel L. 632-1 og L. 632-2, har ret til af alle medlemmer af de erhverv, der indgår deri, at opkræve bidrag i henhold til aftaler, der er udvidet efter proceduren fastsat i artikel L. 632-3 og L. 632-4, og disse bidrag anses uanset deres obligatoriske karakter for at være privatretlige fordringer.

[...]

Der kan endvidere opkræves bidrag for importerede varer under betingelser fastsat i dekretet. Efter anmodning fra de begunstigede brancheorganisationer kan disse bidrag opkræves som told, på deres bekostning.

Disse bidrag er ikke undtaget fra skattelignende afgifter.«

13 Artikel L. 632-8-I har følgende ordlyd:

»De anerkendte brancheorganisationer underretter årligt de kompetente administrative myndigheder om deres aktivitet og fremlægger:

— årsregnskab

— aktivitetsrapport og referat af generalforsamlingen

— status over hver aftale med udvidet anvendelsesområde.

De meddeler de kompetente administrative myndigheder samtlige dokumenter, som disse har begæret med henblik på udøvelsen af deres kontrolbeføjelser.«

14 Ved bekendtgørelse af 24. juni 1976 (JORF af 26.8.1976, s. 5143) anerkendte den kompetente administrative myndighed Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF) (herefter »CIDEF)«, der er en privatretlig forening uden vinding for øje, som brancheorganisation i overensstemmelse med lov nr. 75-600. CIDEF sammenslutter fire erhvervsgrene, nemlig »produktion«, »udrugning og import af æg til udrugning og af stamdyr«, »slagtning – forarbejdning« og »dyrefoder«.

15 CIDEF har ifølge artikel 2 i foreningens vedtægter

»til formål at:

— samle samtlige erhvervsmæssige tiltag med henblik på at organisere og regulere markedet for kalkunkød

— indføre en ordning til dette formål, der permanent giver de erhvervsdrivende statistiske oplysninger om: indretning af besætning, slagtning, lager, udenrigshandel, forbrug hos husholdninger og kollektive enheder

— regulere produktionen og markedet for kalkunkød ved tiltag på omfanget af udbud og efterspørgsel

— tilvejebringe de nødvendige økonomiske midler

— anmode om godkendelse af de normer, som hver enkelt erhvervsgren har fastsat for de varer, som de producerer og sælger

— gøre indgåelse af skriftlige aftaler vedrørende levering mellem erhvervsdrivende af varer og tjenesteydelser obligatorisk (komitéen foreslår standardrammekontrakter)

— være mellemmand mellem de nationale og fællesskabsretlige myndigheder for samtlige fælles problemer, der kan opstå inden for kalkunkødsbranchen

— etablere det inden for rammerne af EØF tættest mulige samarbejde med de erhvervsdrivende i kalkunkødsbranchen i partnerlandene

— tage alle initiativer, der kan være nyttige med henblik på at løse tekniske og teknologiske problemer, og navnlig at udføre de fornødne forsøg

— sikre, at alle eller nogle erhvervsgrene inden for produktion af fjerkræ, for så vidt angår alle produkter, får tjenesteydelser på de områder, der repræsenterer en fælles interesse. Disse tjenesteydelser meddeles komitéen i form af skriftlige aftaler. Der skal føres separat regnskab med finansieringen af dem, som på ingen måde kan give CIDEF anledning til at opkræve bidrag, der er blevet obligatoriske i henhold til artikel L. 632-6 i code rural«.

Hovedsagen, dens baggrund og det præjudicielle spørgsmål

16 Ved en brancheaftale, der blev vedtaget den 18. oktober 2007, indførte CIDEF et branchebidrag, der opkrævedes hos hvert medlem af de repræsenterede erhvervsorganisationer. Denne aftale var indgået for en periode på tre år. Ved et tillæg til denne aftale, som blev vedtaget samme dag, blev beløbet for dette bidrag for 2008 fastsat til 14 EUR for 1 000 kalkunkyllinger. Ved to bekendtgørelser af 13. marts 2008 (JORF af 27.3.2008, s. 5229, og 1.4.2008, s. 5412) udvidede de kompetente ministre i henhold til artikel L. 632-3 i code rural brancheaftalens varighed med tre år og tillæggets med et år. Ved et nyt tillæg til ovennævnte brancheaftale, som blev vedtaget den 5. november 2008, besluttede CIDEF at bibeholde samme branchebidrag for 2009. I henhold til artikel 632-4, stk. 4, i code rural blev dette tillæg udvidet ved en stiltiende beslutning om accept fra den kompetente myndighed den 29. august 2009, som ved en bekendtgørelse fra den kompetente minister blev offentliggjort den 30. september 2009 (JORF af 30.9.2009, s. 15881).

17 Doux Élevage SNC, som er et datterselskab inden for koncernen Doux, der er den førende europæiske fjerkræsproducent, og landbrugskooperativet UKL-ARREE har for Conseil d'État nedlagt påstand om annullation af den stiltiende beslutning om udvidelse af tillægget af 5. november 2008, som den 29. august 2009 udsprang af forvaltningens manglende afgørelse vedrørende anmodningen om udvidelse af dette tillæg og af den ministerielle bekendtgørelse, hvorved denne beslutning blev offentliggjort. De har gjort gældende, at branchebidraget, som blev fastsat i tillægget af 5. november 2008, og som ved den nævnte beslutning blev udvidet til at gælde og blev gjort obligatorisk for samtlige erhvervsdrivende i brancheorganisationen, udgjorde statsstøtte, og at den pågældende beslutning derfor først burde have været anmeldt til Kommissionen i henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF.

18 I lyset af dommen af 15. juli 2004, Pearle m.fl. (sag C-345/02, Sml. I, s. 7139), har den nationale ret, som hovedsagen er indbragt for, i overensstemmelse med fast retspraksis vurderet, at de bidrag, der er indført af de anerkendte brancheorganisationer, fælles betegnet »cotisations volontaires obligatoires« (obligatoriske frivillige bidrag, herefter »CVO-bidrag«), med henblik på finansiering af fælles foranstaltninger truffet af disse organisationer, samt de forvaltningsakter, i kraft af hvilke de pågældende bidrag blev gjort obligatoriske for samtlige erhvervsdrivende i den berørte branche, ikke henhørte under begrebet statsstøtte.

19 Efter nogle bemærkninger fra Revisionsretten har den franske regering imidlertid af retssikkerhedsmæssige hensyn anmeldt et rammeprogram for tiltag, der kan udføres af brancheorganisationer, til Kommissionen og vedlagt ti aftaler indgået af de vigtigste brancheorganisationer. Kommissionen vurderede ved beslutning af 10. december 2008 i statsstøttesag N 561/2008 (K(2008) 7846 endelig) under henvisning til dommen i sagen Pearle m.fl., at de pågældende foranstaltninger henhørte under begrebet statsstøtte. Den fastslog dog, at finansieringen af disse foranstaltninger ikke var til hinder for den fælles markedsordnings system og ikke risikerede at påvirke betingelserne for samhandel på en måde, der var i strid med fællesskabsinteressen, og udledte heraf, at de kunne omfattes af undtagelsen i artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF. Kommissionen indtog en tilsvarende holdning i to efterfølgende afgørelser. Samtlige disse afgørelser har givet anledning til annullationssøgsmål, som er anlagt af Den Franske Republik og de berørte brancheorganisationer, og som for tiden verserer for Retten.

20 Conseil d'État har først og fremmest påpeget, at brancheaftalen af 18. oktober 2007 blev vedtaget ved en enstemmig afgørelse truffet af de fire erhvervsgrene, der er repræsenteret i brancheorganisationen, og at afgørelsen om at lade satsen for branchebidraget forblive uændret i 2009 ligeledes blev truffet ved enstemmighed af disse fire erhvervsgrene. Det har dernæst fastslået, at tillægget til brancheaftalen af 5. november 2008 indeholder en udtømmende opregning af de aktiviteter, der kunne finansieres af det branchebidrag, som CIDEF havde opkrævet for 2009, hvilke er kommunikationsaktiviteter vedrørende kalkunkød »med henblik på forbedring af dets image og på salgsfremstød«, aktiviteter i form af fælles tilbud på kalkunkød, aktiviteter i form af eksterne forbindelser og af repræsentantskab over for de franske og europæiske myndigheder samt deltagelse i den europæiske fjerkræforening, rekvirering af forbrugerundersøgelser med henblik på en opgørelse af omfanget af køb, aktiviteter i form af understøttelse af forskning og af kvalitetssikring samt varetagelse af branchens interesser.

21 Herudover har Conseil d'État fremhævet dels, at dette tillæg ikke tillader finansiering af aktiviteter, der påvirker markedet for kalkunkød, dels at den kommunikationsaktivitet, der er nævnt i dette tillæg, ikke er udspecificeret i forhold til varernes oprindelse, og at det ikke fremgår af nogen sagsakter, at en del af de i 2009 opkrævede bidrag udelukkende skulle være brugt til promovering af »fransk kalkun« i Frankrig eller i udlandet.

22 Henset til disse bemærkninger og det således fastslåede samt til Kommissionens ovennævnte holdning har Conseil d'État besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 107 [TEUF], sammenholdt med [dommen i sagen Pearle m.fl.], fortolkes således, at en afgørelse fra en national myndighed, som udvider en aftale – der ligesom den aftale, der er vedtaget af [CIDEF], indfører et bidrag inden for rammerne af en af en national myndighed anerkendt brancheorganisation og gør dette obligatorisk med henblik på at gøre det muligt for denne at foranstalte kommunikation, tilbud, eksterne forbindelser, kvalitetssikring, forskning, varetagelse af branchens interesser og at rekvirere forbrugerundersøgelser – til samtlige erhvervsdrivende i en branche, svarer til statsstøtte, når de omhandlede aktiviteters karakter, finansieringsmåde og forudsætningerne for deres iværksættelse tages i betragtning?«

Om det præjudicielle spørgsmål

23 Med sit præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en afgørelse fra en national myndighed, som udvider en brancheaftale, der indfører et obligatorisk bidrag med henblik på at gøre det muligt for denne at foranstalte kommunikation, tilbud, eksterne forbindelser, kvalitetssikring, forskning og varetagelse af branchens interesser, til samtlige erhvervsdrivende i en landbrugsbranche, indebærer et element af statsstøtte.

24 Indledningsvis bemærkes, at ifølge artikel 107, stk. 1, TEUF er statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med det indre marked i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

25 Artikel 107, stk. 1, TEUF betinger denne uforenelighed af, at fire betingelser er opfyldt. Der skal for det første være tale om en statslig foranstaltning eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler. For det andet skal denne foranstaltning kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. For det tredje skal den give modtageren en fordel. For det fjerde skal den fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene (dommen i sagen Pearle m.fl., præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).

26 Med hensyn til den første af disse betingelser fremgår det af Domstolens faste praksis, at alene fordele, der direkte eller indirekte ydes ved hjælp af statsmidler, skal betragtes som støtte i henhold til artikel 107, stk. 1, TEUF. Den sondring, der i denne bestemmelse foretages mellem »statsstøtte« og

»støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler«, betyder nemlig ikke, at alle de fordele, der indrømmes af en stat, udgør støtte, uanset om de er finansieret ved hjælp af statsmidler eller ej. Sondringen har alene til formål at sikre, at støttebegrebet ikke alene omfatter støtte ydet direkte af staten, men ligeledes støtte ydet af offentlige eller private organer, der er udpeget eller oprettet af staten (dom af 13.3.2001, sag C-379/98, PreussenElektra, Sml. I, s. 2099, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis). Således kan forbuddet i artikel 107, stk. 1, TEUF i princippet ligeledes omfatte støtte ydet af offentlige eller private organer, der er oprettet eller udpeget af staten med henblik på at forvalte støtten (dommen i sagen Pearle m.fl., præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).

27 Det bemærkes dog, at betingelsen for at anse fordele for en støtte i artikel 107, stk. 1, TEUF's forstand for det første er, at disse ydes direkte eller indirekte ved hjælp af statsmidler, og for det andet, at de kan tilregnes staten (dommen i sagen Pearle m.fl., præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).

28 Det bemærkes, som generaladvokaten har anført i punkt 37 i forslaget til afgørelse, at finansiering ved hjælp af statsmidler er en forudsætning for, at der er tale om »statsstøtte«.

29 I denne henseende har Domstolen allerede fastslået i præmis 59 og 61 i PreussenElektra-dommen, at en national lovgivning, som ved at indføre en forpligtelse til at købe bestemte produkter til mindstepriser tillægger visse virksomheder fordele og medfører ulemper for andre, ikke indebærer nogen direkte eller indirekte overførsel af statsmidler til producenterne af disse produkter, og at en sådan forpligtelse ikke kan give denne lovgivning karakter af statsstøtte.

30 Domstolen nåede i præmis 36 i dommen i sagen Pearle m.fl. frem til den samme konklusion efter at have undersøgt de økonomiske byrder, som en erhvervsorganisation havde pålagt sine medlemmer med henblik på finansiering af en reklamekampagne, og fastslog bl.a., at da de af dette offentlige organ afholdte udgifter til den nævnte kampagne fuldstændigt blev dækket af beløb, der var blevet opkrævet af de virksomheder, som drog fordel af kampagnen, tilsigtede dette organs handlinger ikke at skabe en fordel, der ville udgøre en supplerende byrde for staten eller det pågældende organ.

31 Domstolen fastslog ligeledes i denne doms præmis 37, at initiativet til at iværksætte og gennemføre den reklamekampagne, som var omhandlet i hovedsagen, kom fra en privat optikerorganisation og ikke fra det offentlige organ, der alene havde virket som instrument for opkrævning og allokering af de midler, der var indsamlet til et af den pågældende branche forud fastsat rent kommercielt formål, som på ingen måde indgik i en af de offentlige myndigheder fastsat politik.

32 Med hensyn til de bidrag, der er omhandlet i hovedsagen, fremgår det af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at de hidrører fra private erhvervsdrivende, der er medlemmer af den omhandlede brancheorganisation eller ej, men som udøver en økonomisk aktivitet på de berørte markeder. Denne indretning indebærer ikke nogen direkte eller indirekte overførsel af statsmidler, idet kapitalen, som udgøres af indbetaling af disse bidrag, end ikke indebærer overførsler til eller fra statens budget eller går gennem en anden offentlig enhed, og staten giver ikke afkald på nogen indtægt af nogen art – det være sig skatter, afgifter eller andet – som ifølge national ret skulle have været tilført statens budget. Disse bidrag bevarer deres privatretlige karakter under hele forløbet, og i tilfælde af manglende betaling skal brancheorganisationen følge den normale civil- eller handelsretlige fremgangsmåde for inddrivelse heraf uden at være tillagt nogen statslig fortrinsret.

33 Der er ingen tvivl om, at brancheorganisationerne er privatretlige sammenslutninger og ikke udgør en del af den offentlige forvaltning.

34 Det fremgår dog ligeledes af Domstolens praksis, at det ikke er nødvendigt i alle tilfælde at godtgøre, at der har fundet en overførsel af statsmidler sted, for at den fordel, som er ydet en eller flere virksomheder, kan anses for en statsstøtte i artikel 107, stk. 1, TEUF's forstand (jf. dom af 16.5.2002, sag C-482/99, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 4397, præmis 36).

35 Således har Domstolen fastslået, at artikel 107, stk. 1, TEUF omfatter alle økonomiske midler, som de offentlige myndigheder faktisk kan anvende til at støtte virksomheder, uden at det har nogen betydning, om disse midler permanent udgør en del af statens formue. Det er således ikke nødvendigt, at de beløb, som er anvendt til en given foranstaltning, hele tiden tilhører statskassen, idet det er tilstrækkeligt til at anse dem for statsmidler, at de konstant er under de offentlige myndigheders kontrol og dermed står til rådighed for de kompetente nationale myndigheder (jf. dommen i sagen Frankrig mod Kommissionen, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).

36 I hovedsagen er de betingelser, som Domstolen opstillede i præmis 37 i dommen i sagen Frankrig mod Kommissionen, imidlertid ikke opfyldt. Det er hævet over enhver tvivl, at de nationale myndigheder ikke faktisk kan anvende de økonomiske midler, der hidrører fra de i hovedsagen omhandlede bidrag, til at støtte bestemte virksomheder. Det er den omhandlede brancheorganisation, der afgør anvendelsen af disse midler, som fuldt ud er forbeholdt formål, den selv har fastsat. Ligeledes er disse midler ikke konstant under de offentlige myndigheders kontrol og står ikke til rådighed for de statslige myndigheder.

37 Den indflydelse, som medlemsstaten eventuelt kan udøve på brancheorganisationens funktionsmåde ved at træffe afgørelse om udvidelse af en brancheaftale til samtlige erhvervsdrivende i en branche, kan efter sin art ikke ændre det, der er fastslået i denne doms præmis 36.

38 Det fremgår nemlig af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at den lovgivning, der er omhandlet i hovedsagen, ikke tillægger den kompetente myndighed beføjelse til forvaltning eller indflydelse på forvaltningen af kapitalen. Hertil kommer, som generaladvokaten har anført i punkt 71 i forslaget til afgørelse, at det fremgår af de kompetente nationale retters praksis, at de bestemmelser i code rural, der regulerer udvidelsen af en aftale, som indfører bidragsbetaling til en brancheorganisation, ikke giver myndighederne ret til at underlægge CVO-bidragene nogen anden kontrol end kontrol af deres forskriftsmæssighed og overensstemmelse med loven.

39 Med hensyn til nævnte kontrol bemærkes, at det ikke er muligt i henhold til artikel L. 632-3 i code rural at betinge en udvidelse af en aftale af, at den forfølger konkrete politiske mål, som de offentlige myndigheder har fastsat, eftersom denne artikel udtømmende opregner de formål af almen og forskellig karakter, som en brancheaftale skal forfølge, for at den kompetente forvaltningsmyndighed kan udvide den. Denne konklusion kan ikke ændres under hensyntagen til den pligt, der er fastsat i samme lovs artikel L. 632-8-I, til efterfølgende at underrette myndighederne om, hvad CVO-bidragene er anvendt til.

40 Desuden er der ikke belæg i de sagsakter, der er forelagt for Domstolen, for at antage, at initiativet til opkrævning af CVO-bidragene ikke kom fra brancheorganisationen selv, men fra de offentlige myndigheder. Det fremhæves, som generaladvokaten har anført i punkt 90 i forslaget til afgørelse, at de offentlige myndigheder kun virker som et »instrument« med henblik på at gøre de bidrag, som brancheorganisationerne har indført til forfølgelse af de formål, de selv fastsætter, obligatoriske.

41 Således kan det ikke konkluderes, hverken på grundlag af statens beføjelse til at anerkende en brancheorganisation i henhold til artikel L. 632-1 i code rural eller på grundlag af statens beføjelse til at udvide en brancheaftale til samtlige erhvervsdrivende i en branche i henhold til samme lovs artikel L. 632-3 og L. 632-4, at brancheorganisationens foranstaltninger kan tilregnes staten.

42 Kommissionen har anført, at brancheorganisationernes foranstaltninger til dels er finansieret med offentlige midler, og at der ikke er ført separat regnskab med de offentlige og private midler, hvorfor alle brancheorganisationernes midler udgør »statsmidler«.

43 Hertil bemærkes, at det præjudicielle spørgsmål kun omhandler de bidrag, der er betalt til en brancheorganisation, og ikke eventuelle andre midler, der måtte hidrøre fra det offentlige budget.

44 Hertil kommer, som generaladvokaten har fremhævet i punkt 57 i forslaget til afgørelse, at de private midler, der anvendes af brancheorganisationerne, ikke bliver til »offentlige midler«, blot fordi de anvendes sammen med beløb, der eventuelt stammer fra det offentlige budget.

45 På grundlag af de foregående bemærkninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at en afgørelse fra en national myndighed, som udvider en aftale – der ligesom den brancheaftale, der er omhandlet i hovedsagen, indfører et bidrag inden for rammerne af en af en national myndighed anerkendt brancheorganisation og derved gør dette obligatorisk med henblik på at gøre det muligt for denne at foranstalte kommunikation, tilbud, eksterne forbindelser, kvalitetssikring, forskning og varetagelse af den pågældende branches interesser – til samtlige erhvervsdrivende i en landbrugsbranche, ikke indebærer et element af statsstøtte.

Sagens omkostninger

46 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at en afgørelse fra en national myndighed, som udvider en aftale – der ligesom den brancheaftale, der er omhandlet i hovedsagen, indfører et bidrag inden for rammerne af en af en national myndighed anerkendt brancheorganisation og derved gør dette obligatorisk med henblik på at gøre det muligt for denne at foranstalte kommunikation, tilbud, eksterne forbindelser, kvalitetssikring, forskning og varetagelse af den pågældende branches interesser – til samtlige erhvervsdrivende i en landbrugsbranche, ikke indebærer et element af statsstøtte.

Underskrifter